

Як діяти батькам у випадку булінгу — поради юристів

Офіс Освітнього омбудсмена Сергія Горбачова [опублікував](#) поради юристів для батьків чий діти страждають від булінгу — регулярного, повторюваного знущання від інших учасників освітнього процесу.

Якщо ви дізналися, що вашу дитину цькують, або помітили певні ознаки того, що вона страждає від булінгу, поговоріть з дитиною та з'ясуйте у неї якнайбільше фактів і подробиць про заподіяну їй шкоду.

Тут важливо відокремити факти від емоцій, хоча емоції в таких випадках, звісно, зашкалюють. Варто відрізнити звичайний конфлікт від систематичного цькування, бо саме регулярне, повторюване знущання і є булінгом. Правила та закони розповсюджуються на всіх учасників булінгу, незалежно від віку. Різниця лише у відповідальності.

Якщо ви впевнилися, що булінг мав місце, зверніться до адміністрації закладу освіти, прямим обов'язком якої є створення безпечного, вільного від насильства, булінгу та будь-яких форм дискримінації освітнього простору. Це визначено частиною 3 статті 26 [Закону України «Про освіту»](#).

Ваша заява про булінг має бути оформлена у письмовій формі, державною мовою, зі вказанням прізвища, ім'я, по батькові заявника, адреси проживання, контактного телефону.

У заяві має бути:

- розгорнутий опис фактів булінгу (відокремлюйте їх від емоцій);
- ваш статус: постраждалий, представник постраждалого чи свідок булінгу);
- розгорнутий виклад фактів булінгу;
- тривалість булінгу;
- дата її подання;
- особистий підпис.

Треба пам'ятати, що письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (тобто звернення без вказання прізвища, імені та по батькові особи, що звертається) чи з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і [не розглядається](#).

Заява має бути зареєстрована у закладі освіти. Варто написати заяву у двох екземплярах (або зробити ксерокопію). Після її реєстрації у закладі, на одному примірнику працівник школи має поставити вхідний номер та дату заяви, і віддати її вам. Інший примірник залишається у закладі освіти. Так ви в будь-який момент доведете факт звернення до керівника. Цей принцип оформлення заяв використовується у всіх випадках звернення до керівництва та органів влади.

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу має бути розміщений на сайті закладу освіти: це вимога частини 2 статті 30 [Закону України «Про освіту»](#).

Якщо він відсутній ви можете використовувати інші сайти та вказати керівництву школи на обов'язковість розміщення такої інформації. Ось зразок оприлюднення такого порядку на сайтах [Зірненської школи Рівненської області](#) та школи [№11 м. Києва](#).

Керівник повинен розглянути вашу заяву про випадок булінгу, видати письмовий наказ про проведення розслідування, у якому визначити уповноважених осіб і створити комісію з розгляду випадку булінгу. [До складу комісії можуть входити](#) педагогічні працівники, психолог та соціальний працівник, батьки потерпілого та батьки булера, керівник закладу освіти, інші зацікавлені особи.

Створена комісія проводить розслідування, з'ясовує, чи це є інцидент разовим випадком, чи це дійсно регулярне цькування, тобто - булінг. Якщо комісія визнала факт булінгу, то керівник закладу освіти зобов'язаний повідомити про це уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей.

У випадку, коли керівник закладу не повідомить поліції про факт цькування, муситиме заплатити штраф від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (наразі це — від 850 до 1700 грн) або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку (абзац 2 стаття 1734 [Кодексу України про адміністративні правопорушення](#)).

Якщо ви як батько чи мати не входите до складу комісії, керівник закладу має письмово повідомити вас про визнання або невизнання комісією факту булінгу. Рішення комісії [оформлюється у письмовому вигляді](#).

Копію цього рішення ви маєте право отримати: для цього треба написати запит на доступ до публічної інформації у відповідності із вимогами [Закону України «Про доступ до публічної інформації»](#).

У випадку коли комісія не визнала факт булінгу, а ви з цим не згодні, ви маєте право звернутися до органів Національної поліції із відповідною заявою. До неї радимо додати копії ваших попередніх заяв та документів.

Коли керівник закладу освіти відмовляється приймати скаргу про булінг або не здійснює необхідних дій для розслідування, які зазначені вище, ви можете звернутися до місцевого управління освіти.

Якщо з певних причин ви не бажаєте звертатися до керівництва закладу освіти або управління освіти із відповідною заявою про булінг, ви можете звернутися одразу до Національної поліції України та/або до Служби у справах дітей.

Коли факти свідчать про те, що дитина зазнала булінгу з боку педагогічного працівника, необхідно подавати заяву до місцевого управління освіти щодо перевірки методів виховання з боку педагогічного працівника та обов'язково подати заяву до органів Національної поліції та Служби у справах дітей.

Також варто звернутися до неурядових організацій (громадських організацій, що займаються захистом прав людини, надають юридичну допомогу тощо), що працюють з дітьми, для отримання психологічної та юридичної допомоги. Представники цих організацій можуть увійти до складу комісії з розгляду випадку булінгу.

Нагадуємо, що всі звернення, які подаються, розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця (30 днів) від дня їх надходження. (Стаття 20 [Закону України "Про звернення громадян"](#)).

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

До трагічних і непоправних наслідків призводить фізичне насильство та булінг. Якщо дитина покаржилася на фізичне насильство, незалежно чи є це фактом булінгу чи ні, батькам необхідно звертатися до територіальних підрозділів Національної поліції із відповідною заявою для того, щоб останні з'ясували всі обставини та встановили факти.

Яка відповідальність дітей, неповнолітніх та дорослих передбачена за булінг читайте на сайті [Освітнього омбудсмена](#).

Подати скаргу до освітнього омбудсмена щодо порушених прав учасників освітнього процесу (здобувачів освіти, батьків, педагогічних та науково-педагогічних працівників) ви можете за [посиланням](#).